

Félag
skipstjórnarmanna

Matvælaráðuneytið
Borgartúni 26
105 Reykjavík

Reykjavík, 21. desember 2022

Efni: Drög að reglugerð um verndarráðstafanir vegna viðkvæmra hafsvæða og botnvistkerfa

Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi og Félag skipstjórnarmanna (samtökin) hafa tekið til umsagnar drög að reglugerð um verndarráðstafanir vegna viðkvæmra hafsvæða og botnvistkerfa sem var birt í samráðsgátt stjórnvalda hinn 16. nóvember sl.

Með reglugerðinni er ætlunin að í einni og sömu reglugerðinni verði sameinuð ákvæði um verndun viðkvæmra vistkerfa á hafsbótum fyrir botnveiðum. Þá er tiltekið í skýringum að með reglugerðinni „*séu þrjú ný svæði til verndunar viðkvæmra botnvistkerfa á hafsbótum, þar sem botnveiðar verða óheimilar. Þá hafa verið færð inn í reglugerðina fimm svæði þar sem allar veiðar með línu og/eða fiskibotnvörpu hafa verið óheimilar, en þau svæði eru nú í reglugerð um friðunarsvæði við Ísland og hafa flest verið lokað fyrir fyrrgreindum veiðum mjög lengi eða allt frá árinu 1971. Einnig hafa tíu svæði til verndunar kóralla verið færð inn í reglugerðina, en þar hafa botnveiðar verið óheimilar í hluta þeirra í tæp tuttugu ár. Alls er í drögunum lagt til að allar botnveiðar verði bannaðar á átján svæðum. Á þessum svæðum verða því eingöngu leyfðar veiðar á uppsjávarfiski með flotvörpu og hringnót.*“ Þá er sérstaklega tiltekið í skýringum að svæðin muni taka til tæplega 2% af efnahagslögsögu Íslands.

Vilja samtökin koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum við drögin.

Eins og að ofan greinir er tiltekið í samráðsgátt að svæðin sem kynnt eru taki til um 2% af efnahagslögsögunni með vísan til verndunar á viðkvæmum vistkerfum á hafsbótum. Samtökin vilja benda á að töluleg markmið um verndarsvæði er að finna í samningi um líffræðilega fjölbreytni (*Convention on Biological Diversity, CBD*). Þar er þess hinsvegar getið að ekki sé talið nauðsynlegt að loka svæðum fyrir allri nýtingu heldur getur þar verið annarskonar stjórnun (*OECD: Other effective area-based conservation measures*). Það er því mikilvægt að hafa í huga, að ef stjórnvöld hafa í hyggju að loka svæðum á grundvelli samningsins um líffræðilega fjölbreytni, þá þurfa slíkar lokanir ekki að vera algjörar, líkt og þær sem kynntar eru hér m.t.t. botnveiðarfæra.

Lög og stjórnvaldsfyrirmæli geta sannanlega tekið breytingum í tímans rás. Í aðdraganda fyrirhugaðra breytinga er þó mikilvægt að tekið sé tillit til nýjunga og framþróunar, t.d. í veiðarfærum, tæknibúnaði, hafrannsóknnum og öðrum vísindum. Mikil þróun hefur til að mynda orðið á undanförunum árum og

áratugum í gerð veiðarfæra, bæði í botntrollum og toghlerum. Allt önnur og léttari efni eru notuð í dag en áður, namar á veiðarfærunum senda upplýsingar þráðlaust upp í brú til skipstjóra sem getur fylgst með fjarlægðum á milli toghlera, fjarlægð toghlera frá botni er meiri og trollið situr síður þungt á botninum, svo dæmi séu tekin. Tæknin er alltaf að verða betri og hún gerir aðilum nú kleift að greina með enn meiri nákvæmni botngerð, botnlag, sjávarhita, seltu sjávar, straumstefnu og styrk, fisktegundir o.fl.

Þá má benda á að á landgrunninu eru svæði þar sem aldrei eru stundaðar veiðar. Þau eru og hafa alltaf verið friðuð – vernduð vegna þess að sjávarbotninn er þess eðlis að það er ómögulegt eða illgerlegt að toga á svæðinu vegna landslags á botninum, kóralla, hrauns eða annars, að ógleymdu fiskleysi á sumum svæðum. Standi fyrir dyrum að fara í frekari takmarkanir, þá er nauðsynlegt að það sé gert í samvinnu við hagsmunaaðila sem búa yfir þekkingu á svæðinu. Þess þarf jafnframt að gæta að haldið sé aðgreindu annars vegar vernd viðkvæmra viskerfa, sem lýtur eigin rökum og efnislegum sjónarmiðum, og hins vegar vernd þess sem er dæmigert (*Convention on Biological Diversity, CBD, prósentumarkmið*) sem miðast ekki sérstaklega við viðkvæm vistkerfi.

Ljóst er að viðfangsefnið er umfangsmikið og áriðandi er að þekking og víðtæk reynsla hagsmunaaðila og vísindasamfélagsins skili sér inn í þá vinnu sem framundan er. Fjölmargir skipstjórar og útgerðarmenn hafa einstaka og viðamikla þekkingu á hafsvæðum og vistkerfum sem eðlilegt er að nýta við þessa vinnu. Mikilvægt að gaumgæfa öll álitamál vel, þannig að koma meg í veg fyrir tjón, hvort heldur umhverfislegt eða efnahagslegt, til bæði skemmri og lengri tíma. Veiðar og vernd geta auðveldlega farið saman, en ef slíkt á að gerast þarf að vera gott samstarf og samtal stjórnvalda, vísinda og þeirra sem nýta sjávarauðlindina.

Að fyrrgreindu virtu leggja samtökin áherslu á að staldrað sé við á þeirri vegferð sem hafin er. Lokunum einstakra svæða þarf almennt að gefa til muna betri gaum.

Með vísan til þeirrar afstöðu samtakanna sem hér hefur verið reifuð, þá leggja samtökin til eftirgreindar breytingar á fyrirliggjandi drögum.

Vestfirðir:

- 9. gr. C. Kantur út af Vestfjörðum. Um er að ræða nýtt svæði í kantinum út af Vestfjörðum. Nyrsti hluti svæðisins er umfram tillögur Hafrannsóknastofnunar. Samtökin leggja til að ekki sé gengið lengra en Hafrannsóknastofnun lagði til í framangreindri skýrslu frá október 2021. Þá er jafnframt lögð til breyting á hólfinu vegna þess að grálúðuveiðar eru stundaðar á afmörkuðu svæði innan hólfins. Þannig gera samtökin tillögu að mjó ræma sé tekin af svæðinu, í enda hólfins vestan megin. Að því sögðu gera samtökin eftirfarandi tillögu að breytingu á 9. gr. [Hnit sem bætast við eru feitletruð]

- 66°11,72 N - 26°16,83 V
- 66°16,36 N - 26°27,70 V
- **66°31,50 N - 25°44,00 V**
- **66°31,50 N - 25°38,40 V**
- **66°42,00 N - 25°07,00 V**
- 66°44,50 N - 25°06,57 V
- 66°42,78 N - 24°54,35 V

- 7. gr. C. *Norðaustur af Horni (Hornbankahólf)*. Samtökin leggja áherslu á að það sé verið að loka viðkvæmum vistkerfum. Samtökin leggja til að skoðað verði með ítarlegum hætti af hálfu Hafrannsóknastofnunar hvort um sé að ræða viðkvæm vistkerfi norður eftir hryggnum á Hornbankahólfi. Lokunin á sér langa sögu og eðlilegt að þetta sé skoðað með ítarlegum hætti nú þegar verið er að breyta hugmyndafræði að lokunum. Á hryggnum getur verið ufsaveiði. Að mati skipstjórnarmanna er svæðið mjög takmarkað af viðkvæmum botnföstum dýrum (kórallar, sæfjaðrir o.fl) og öðru viðkvæmu dýralífi (t.d. svampar) á svæðinu. Lagt er til að Hafrannsóknastofnun skoði þetta svæði sérstaklega og athugi hvort það sé æskilegt að skoða eftirfarandi opnun.
- - 66°50,0 N - 21°08,4 V
 - 67°02,0 N - 21°01 V
 - 67°02,0 N - 20°44 V

Vesturland:

- 7. gr. B fyrir Vesturlandi (vestursvæði). Í reglugerðardrögunum er lögð til breyting á vestursvæðinu með stækkun til suðvesturs. Breytingin myndi leiða til lokunar mikilvægrar veiðislóðar fyrir karfa. Telja verður ólíklegt að á þessari togslóð séu viðkvæm vistkerfi. Lagt er til að afmörkun á vestursvæði verði breytt og lögð er til neðangreind breyting á 7. gr. B.
- 65°35'00 N - 26°06'00
 - 63°42'50 N - 26°28'60
 - 63°53'64 N - 26°40'19
 - 63°54'10 N - 26°37'33
 - 63°51'90 N - 26°35'48
 - 63°49'60 N - 26°30'89
 - 63°45'00 N - 26°17'00
- 7. gr. A. *Suðvestur af Reykjanesi og 9. gr. Suðvestur af Reykjanesi (Melserkur/Steinahóll)*. Á þessu svæði eru jarðmyndanir og hverastrýtur o.fl. Hins vegar er þarna svæði í köntunum þar sem veiðar hafa verið stundaðar. Þarna hefur verið dregið með botnvörpu í áratugi og að mati reyndra skipstjórnarmanna eru ekki viðkvæm vistkerfi þar sem veiðar hafa farið fram um áratuga skeið. Að því sögðu leggja samtökin til að taka fláa af norðaustur enda hólfsins þar sem verið hefur togslóð fyrir ufsaveiðar. Jafnframt leggja samtökin til breytingu á suðaustur enda hólfsins þar sem togslóð liggur vegna veiða á karfa. Um er að ræða mjög takmarkaða breytingu á hólfinu sem skiptir aðila í sjávarútvegi miklu máli.
- 63°03,36 N - 24°55,51 V
 - 63°12,34 N - 24°23,67 V
 - 63°10,40 N - 24°21,97 V
 - **63°08,00 N - 24°24,56 V**
 - 63°06,00 N - 24°25,70 V
 - **63°03,00 N - 24°32,10 V**
 - **63°01,50 N - 24°37,50 V**
 - **63°00,40 N - 24°37,85 V**

- 62°58,95 N - 24°41,00 V
 - 62°58,70 N - 24°44,70 V
- Urðaköttur og Jóaklakkur. Æskilegt væri einnig að Hafrannsóknastofnun fengi að taka rannsóknahol á Urðaketti og Jóaklakk til framtíðar. Um er að ræða hryggi og hóla vestan við Steinhól sem búið var að draga á í 17-25 ár áður en þarna var lokað árið 1994. Ekki er vitað til þess að þarna séu kórallar eða hverastrýtur.

Að mati samtakanna er nauðsynlegt að stjórnvöld móti stefnu í þessum málum í samráði við atvinnugreinina. Stefnan feli í sér viðmið varðandi forsendur og umfang verndarsvæða. Jafnframt verði hugað að ákvæðum um reglubundna endurskoðun verndarsvæða þar sem það kann að eiga við, ekki síst vegna áhrifa loftslagsbreytinga á hitafar í hafi og hafstrauma og útbreiðslu lífvera, fiskgöngur og fiskgengd. Í því samhengi er æskilegt að settur verði á laggirnar samráðshópur er varðar verndarsvæði í hafi til undirbúnings þessa máls. Um umfangsmikið verkefni er að ræða og æskilegt að slíkt sé gert með þeim aðilum sem þekkja svæðin vel. Að mörgu er að hyggja en veiðar og verndun geta vel farið saman ef rétt er staðið að málum. Þess er því farið á leit að slíkum hópi, með þátttöku sjávarútvegsfyrirtækja og skipstjóra, verði komið á fót áður en frekari tillögur að verndarsvæðum í hafi verða mótaðar.

Að lokum lýsa samtökin sig reiðubúin til að eiga samtal við fulltrúa ráðuneytisins til að gera nánari grein fyrir sjónarmiðum samtakanna. Samtökin áskilja sér jafnframt rétt til að koma að frekari athugasemdum á síðari stigum, gerist þess þörf.

Virðingarfyllt,

f.h. SFS

Heiðrún Lind Marteinsdóttir, framkvæmdastjóri

f.h. Félags skipstjórnarmanna

Árni Sverrisson, framkvæmdastjóri